

A close-up photograph of a blue tractor's rear section, showing a yellow PTO shaft and a large, dark, scalloped metal disc. A red and white speed limit sign with '40 km/h' is visible on the blue body. The tractor is parked on green grass. The text 'Veilig gebruik van landbouwmachines' is overlaid in white.

Veilig gebruik van landbouwmachines

verdeeld door:

PREVENTAGRI

Coördinator Robin De Sutter
Scheldeweg 68
9090 Melle
T 09 272 26 00

preventagri@ilvo.vlaanderen.be
www.ilvo-preventagri.be

FEDAGRIM vzw

Coördinator Gert Van Thillo
Jules Bordetlaan 164, bus 4
1140 Brussel
T 02 262 06 00

info@fedagrím.be
www.fedagrím.be

Elke Vlaamse land- en tuinbouwer wordt tijdens de uitoefening van zijn job geconfronteerd met een aantal risico's. Landbouwvoertuigen en machines zorgen elk jaar opnieuw voor heel wat ongevallen, zowel op de openbare weg als op het erf of op het veld. Deze cijfers worden al gauw aanzien als jaarlijkse statistieken, maar achter elk dodelijk of zwaargewond slachtoffer schuilt jammer genoeg steeds een diepmenselijk drama.

Zoals zo vaak gezegd komt een ongeval nooit alleen. Arbeidsongeschiktheid, de mentale naweeën, de schuldvraag en de juridische en financiële afhandeling van een ongeval laten diepe sporen na op sociaal, psychisch en financieel vlak. Meer dan eens komen landbouwbedrijven dan ook deze klap niet meer te boven.

Het spreekt vanzelf dat iedereen dit wil vermijden. Daarom wil de sector met deze brochure enkele raadgevingen meegeven aan uzelf en uw familie, medewerkers of anderen. Op www.ilvo-preventagri.be kan u altijd een kopie van de brochure terugvinden.

Johan Colpaert
Voorzitter
FEDAGRIM

Joris Relaes
Administrateur-generaal
ILVO

Voor je begint...

- ◆ Zorg ervoor dat je enkel met een conforme machine op de openbare weg komt. Hou rekening met de maximaal toegelaten massa van de tractor en de machine (aslasten).
- ◆ Let op dat de afmetingen en signalisatie van het toestel voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
- ◆ Bewaar de verplichte papieren zoals gelijkvormigheidsattest, inschrijvingsbewijs, verzekeringsbewijs, keuringsattesten, proces verbaal van benaming en vergunning uitzonderlijk vervoer samen in een map, zodat je altijd alles bij de hand hebt.
- ◆ Zorg ervoor dat de spiegels correct afgesteld zijn. Maak deze, de ruiten, de richtingsaanwijzers en de signalisatie bovendien vrij van modder en andere zichtbelemmerende factoren.
- ◆ Draag gesloten kledij zoals een overall en vermijd losse kledij die makkelijk door draaiende onderdelen gegrepen kan worden. Bij werkzaamheden in het duister is deze kledij bij voorkeur retroreflecterend.
- ◆ Gebruik steeds handenvrije communicatiemiddelen op de tractor. Indien je niet handenvrij kan communiceren, zet je dan even aan de kant.
- ◆ Zorg steeds voor de aanwezigheid van een schop en/of borstel om de achtergebleven modder op de openbare weg op te ruimen.

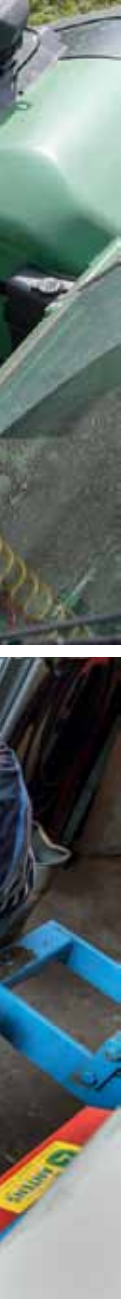

Op het erf

- ◆ Zorg indien mogelijk voor een afgebakende speelzone voor kinderen op de boerderij.
- ◆ Wijs kinderen op de mogelijke gevaren van voertuigen van erfbetreders zoals de veehandelaar, de melkophaler en de voederleverancier.
- ◆ Let bij het achteruit rijden op voor de blinde zones achter de machines, onder andere bij het gebruik van een mengvoederwagen en andere getrokken machines.
- ◆ Zorg voor een stabiele opslag van machines en onderdelen. Plaats blokken achter de wielen om weg rollen te vermijden en zorg voor een stevige disselsteun.
- ◆ Hou kinderen weg uit opslagplaatsen, graansilo's, mestkelders en hooizolders.
- ◆ Bevestig ongebruikte dubbele wielen met een ketting aan de muur of plaats deze in een rek.
- ◆ Zorg ervoor dat familieleden en derden ook de veiligheidsvoorschriften kennen en opvolgen. Deel ook alle haperingen en storingsen mee aan mogelijke gebruikers van de machines.

Aankoppelen van machines

- ◆ Gebruik een passende cardanas met de correcte bescherming en verzeker u ervan dat het toerental overeenkomt met het nominale toerental van het werktuig.
- ◆ Doe de aankoppeling van machines indien mogelijk alleen. Zo minimaliseer je de gevolgen indien er toch eens iets fout gaat.
- ◆ Maak indien mogelijk gebruik van de spatbordbediening.
- ◆ Kom niet onder de last of machines.
- ◆ Draai niet te kort af om beschadigingen aan hydrauliekleidingen, cardanas en cardanasbescherming te vermijden.
- ◆ Zorg voor voldoende stabiliteit tijdens het aankoppelen. Plaats een blok achter de banden van de aan te koppelen machine.
- ◆ Laat de machine indien mogelijk al eens kort draaien na het aankoppelen zodat je niet pas op het veld met defecten wordt geconfronteerd.
- ◆ Hou mensen en dieren uit de buurt wanneer je machines opstart om het gevaar voor rondvliegende voorwerpen te beperken.
- ◆ Plaats extra frontgewichten indien het weggedrag onstabiel is.
- ◆ Zorg er bij het verlaten van het erf of veld voor dat de transportbreedte minimaal is door beweegbare delen in te klappen en te vergrendelen.

Op de openbare weg

- ◆ Zorg voor compatibele verbindingen tussen tractor en getrokken of gedragen machine, zowel qua trekverbinding als qua verlichting en remsysteem en sluit deze altijd aan.
- ◆ Zeker de steunpoot in de transportpositie.
- ◆ Zorg voor een conforme signalisatie en verlichting.
- ◆ Maak manoeuvres zoals afslaan steeds tijdig duidelijk aan andere bestuurders.
- ◆ Let bij het afslaan op voor zwakke weggebruikers die zich in je dode hoek bevinden.
- ◆ Wees bewust voor de blinde zone bij het achteruitrijden en vraag hulp of gebruik hulpmiddelen.
- ◆ Pas op bij het voorbijsteken van zwakke weggebruikers. Pas je snelheid aan en hou voldoende afstand. Zwakke weggebruikers kunnen schrikken van de lengte, grootte en beperkte snelheid van de tractor-machinecombinatie.
- ◆ Neem bochten rustig om omkantelen te vermijden en hou rekening met uitzwaaien van gedragen machines.
- ◆ Let op met vloeibare ladingen. Deze verschuiven gemakkelijk bij manoeuvres en kan zo leiden tot slingeren of omkantelen.
- ◆ Vermijd ten alle tijde het overladen van de aanhangwagens, respecteer de aslasten.

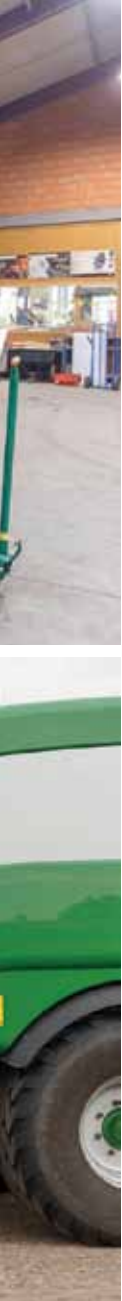

Verreikers en heffen van lasten

- ◆ Stel de spiegels goed af om zicht te hebben op de rechterkant van de machine.
- ◆ Respecteer de diagrammen voor toegelaten last in functie van de uitgeschoven afstand.
- ◆ Respecteer de overlast - en hellingsindicatoren.
- ◆ Zet het stuursysteem in wegmodus vooraleer de weg op te gaan , hef de last op een hoogte om er onderdoor te kunnen kijken.
- ◆ Gebruik de veiligheidsriem om U bij omkantelen in de veiligheidscabine te houden.
- ◆ Zorg ervoor altijd voldoende last op de achteras te houden (indicator in de cabine), vooral bij het laden vanuit de hoogte (bijvoorbeeld korrelmest laden onder een silo). De overlastbeveiliging kan in dit geval niet werken.
- ◆ Werk enkel met hoog geheven mast op een bodem met voldoende draagkracht. Let op voor een ondergrond met te weinig draagkracht of verborgen ondergrondse constructies (waterputten, mestkelders...)
- ◆ Gebruik de correcte hulpstukken aangepast aan de aard van de lading en ga nooit onder de last staan.
- ◆ Blijf met omhoog geheven mast uit de buurt van elektrische bovenleidingen.
- ◆ Heffen van personen is verboden tenzij men een gekeurde veiligheidskooi gebruikt. Werken onder last kan enkel met specifiek gekeurde toestellen.

Onderhoud en reparaties

- ◆ Onderhoud en herstel machines enkel indien je voldoende kennis van zaken hebt en over gepast materiaal beschikt.
- ◆ Zorg voor voldoende verlichting.
- ◆ Maak gebruik van beschikbare blokkeringen zoals hydraulische sperren.
- ◆ Stel de machines bij voorkeur alleen af. Zorg voor een goede coördinatie indien er met meerdere personen machines afgesteld of hersteld worden.
- ◆ Maak van een onderhoudsbeurt gebruik om beschadigde of afgesleten veiligheidspictogrammen te vervangen.
- ◆ Wijzig fabrieksinstellingen van elektronische besturingsinstellingen niet. Bij het aanbrengen van functionele wijzigingen kan de garantie vervallen.
- ◆ Controleer of alles drukloos staat vooraleer de werkzaamheden aan te vatten. Hou ook rekening met restenergie van veren en uitlooptijd van draaiende onderdelen.
- ◆ Zorg voor een stabiele plaatsing van machines of onderdelen zodanig dat deze niet kunnen vallen.
- ◆ Stut gedragen machines zodanig dat ze niet plots kunnen vallen bij het wegvallen van de oliedruk.

Storingen op het veld

- ◆ Schakel altijd de machine uit bij iedere interventie, bijvoorbeeld door de aftakas van de tractor uit te schakelen en de motor stil te leggen. Let op dat na het uitschakelen alle delen tot volledige stilstand zijn gekomen vooraleer aan de interventie te beginnen.
- ◆ Zorg ervoor dat bij interventies, zoals het vervangen van een lekke band, de machine stabiel staat en verhoog de draagkracht van de bodem indien nodig met houten balken.
- ◆ Overbrug nooit beveiligingen die op de machine voorzien zijn.
- ◆ Tracht nooit een verstopping te verhelpen door met je voeten of handen het materiaal in de machine te duwen, maar maak gebruik van de omkeerinrichtingen om vastzittend materiaal te verwijderen.
- ◆ Let op met zelfstartende inrichtingen. Schokken of trillingen kunnen voldoende zijn om delen van de machine terug in beweging te stellen, bijvoorbeeld het knopermechanisme van een balenpers.
- ◆ Volg steeds voorschriften die in de handleiding vermeld zijn en maak gebruik van de vergrendelinrichtingen.
- ◆ Vermijd verstoppingen door de rijsnelheid aan te passen aan de toestand van het gewas, de weerscondities en de bodem.

Omkantelen

- ◆ Laat altijd de cabine of veiligheidskooi op de tractor staan. Wanneer de veiligheidsbeugel neerklapbaar is voor het werken in lage ruimtes, moet deze onmiddellijk terug in de opgerichte positie gebracht worden wanneer de lage ruimte verlaten wordt.
- ◆ Laat nooit passagiers toe, tenzij de tractor over een goedgekeurd extra zitje beschikt.
- ◆ Blijf voldoende ver van sloten en kanalen om wegzakken te vermijden. Vermijd ook zachte wegbermen en let op voor kanten met vers organisch materiaal zoals bijvoorbeeld gemaaid riet. De kans bestaat dat dit de slootkanten verbergt.
- ◆ Zorg bij het in- of uitdraaien van een perceel voor een voldoende grote draaicirkel zodanig dat de getrokken machine het spoor van de tractor zoveel mogelijk volgt.
- ◆ Draag steeds de veiligheidsriem om tijdens het omkantelen niet uit de cabine geslingerd te worden.
- ◆ Let bij het uittrekken van bomen dat het aankoppelpunt voldoende laag ligt om achterover kantelen te vermijden.
- ◆ Let op bij het vastrijden van voederkuilen, gezien het risico op achterover kantelen tijdens het oprijden en zijdelings kantelen.
- ◆ Matig je snelheid op smalle wegen om omkantelen tijdens bruuske manoeuvres te vermijden.

Afschermingen

- ◆ Laat afschermingen zoals plastieken omhulsels van cardanassen en metalen roosters rond beschermingsriemen ter plaatse. Ze zijn op die specifieke plaatsen door constructeurs aangebracht volgens de Europese normen. Ook beide kettingen van de cardanasbeschermingen moeten bevestigd zijn, zodat de kap niet kan meedraaien.
- ◆ Controleer regelmatig de staat van de beschermkappen en afschermingen.
- ◆ Vervang een defecte afschermkap door hetzelfde model en type als de originele kap.
- ◆ Zelfs bij voldoende afscherming van bewegende delen is een veiligheidsmarge aan te bevelen.
- ◆ Start pas met het verwijderen van afschermingen indien de bewegende onderdelen volledig stilstaan en de machine uitgeschakeld is.
- ◆ Laat na een herstelling of een veranderde instelling de machine nooit proefdraaien met verwijderde afschermingen.

Redactie

Dries Cauwelier – AVR
Antoon Vermeulen – Agoria
Robin De Sutter – ILVO PreventAgri
Gert Van Thillo – Fedagrim

Opmaak

Layout: ILVO
Fotografie: Marcel van Coile, CNH, Gert Van Thillo

Met dank aan

Agoria
AVR
CNH
Fedagrim
ILVO
Jos Van Dijck BVBA
Key-Tec
Peeters Essen
Van Bastelaere Landbouwmachines
VOF Van Den Bergh Loonwerken

ILVO

Instituut voor Landbouw-
en Visserijonderzoek

Vlaanderen
is landbouw & visserij